

Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie

(kształcenie według podstawy programowej z 2017 r.)

Terapeuta zajęciowy
325907

 **CENTRALNA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA**

Warszawa 2017

Informator opracowała Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie
we współpracy z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu.

Spis treści

Wstęp	4
Informacje o zawodzie.....	6
1. Zadania zawodowe.....	6
2. Wyodrębnienie kwalifikacji w zawodzie	6
3. Możliwości kształcenia w zawodzie	6
Wymagania egzaminacyjne z przykładami zadań	7
Kwalifikacja MS.09 Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej	7
1. Przykłady zadań do części pisemnej egzaminu	7
2. Przykład zadania do części praktycznej egzaminu oraz kryteria oceniania	14
Podstawa programowa kształcenia w zawodzie	16

WSTĘP

Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie jest podzielony na dwie części:

- pierwsza zawiera informacje ogólne o zawodzie oraz możliwości dalszego kształcenia w zawodzie, uzupełniania wykształcenia w różnych formach,
- druga zawiera wymagania egzaminacyjne z przykładami zadań oraz podstawę programową dla zawodu.

Do każdej kwalifikacji, do każdego zestawu efektów kształcenia, zostały wybrane umiejętności reprezentatywne dla zawodu. Do tych umiejętności przypisano najważniejsze wymagania ogólne jako rozwinięcia oraz zamieszczono przykładowe zadanie z podaną odpowiedzią prawidłową.

Zamieszczony jest również przykład zadania do części praktycznej egzaminu dla wybranych umiejętności z kwalifikacji w zawodzie.

Zadania w informatorze nie wyczerpują wszystkich przykładowych zadań, które mogą wystąpić w arkuszach egzaminacyjnych. Informator nie może być główną wskazówką do planowania procesu kształcenia w zawodzie, a kształcenie powinno odbywać się zgodnie z programami nauczania opracowanymi według obowiązującej podstawy programowej kształcenia w zawodzie.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie jest przeprowadzany:

- a. z zakresu danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub w zawodach zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego,
- b. na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

Przez kwalifikację w zawodzie należy rozumieć wyodrębniony w danym zawodzie zestaw oczekiwanych efektów kształcenia, których osiągnięcie potwierdza świadectwo wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie jednej kwalifikacji.

Część pisemna egzaminu trwa 60 minut i przeprowadzana jest w formie testu składającego się z 40 zadań zamkniętych, zawierających cztery odpowiedzi do wyboru, z których tylko jedna jest prawidłowa. Można uzyskać max. 40 punktów. Część pisemna egzaminu jest przeprowadzana z wykorzystaniem elektronicznego systemu przeprowadzania egzaminu lub arkuszy i kart odpowiedzi.

Część praktyczna egzaminu jest przeprowadzana w formie zadania praktycznego i polega na wykonaniu przez zdającego zadania egzaminacyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym na stanowisku egzaminacyjnym. Część praktyczna egzaminu jest przeprowadzana według modelu (formy):

- a. w (wykonanie) – gdy rezultatem końcowym jest wyrób lub usługa,
- b. wk (wykonanie przy komputerze) – gdy rezultatem końcowym jest wyrób lub usługa, uzyskana z wykorzystaniem komputera,
- c. d (dokumentacja) – gdy jedynym rezultatem końcowym jest dokumentacja,
- d. dk (dokumentacja przy komputerze) – gdy jedynym rezultatem końcowym jest dokumentacja uzyskana z wykorzystaniem komputera.

Oczekiwane rezultaty zadania podlegają ocenie przez egzaminatora w trakcie trwania egzaminu lub po jego zakończeniu, zgodnie z podanymi kryteriami.

Przed przystąpieniem do dalszej lektury *Informatora* warto zapoznać się z ogólnymi zasadami obowiązującymi na egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie od roku szkolnego 2017/2018. Są one określone w ustawie o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz.1943 ze zm.) oraz w *rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie* oraz w formie skróconej w części ogólnej *Informatora o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie od roku szkolnego 2017/2018*, dostępnego na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.edu.pl) oraz na stronach internetowych okręgowych komisji egzaminacyjnych.

INFORMACJE O ZAWODZIE

1. Zadania zawodowe

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **terapeuta zajęciowy** powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) nawiązywania i podtrzymywania kontaktu terapeutycznego z podopiecznym, jego rodziną, środowiskiem i zespołem aktywizująco-terapeutycznym przez terapeutę zajęciowego;
- 2) rozpoznawania i diagnozowania potrzeb bio-psycho-społecznych podopiecznego przez terapeutę zajęciowego;
- 3) planowania indywidualnego i grupowego programu działań terapeutycznych, uwzględniających diagnozę oraz możliwości, potrzeby i zainteresowania podopiecznego;
- 4) organizowania działań w zakresie terapii zajęciowej, w celu poprawy funkcjonowania fizycznego, psychicznego i społecznego podopiecznego oraz jego integracji społecznej i zawodowej;
- 5) dokumentowania, monitorowania i oceniania przebiegu procesu terapeutycznego.

2. Wyodrębnienie kwalifikacji w zawodzie

W zawodzie **terapeuta zajęciowy** wyodrębniono jedną kwalifikację.

Numer kwalifikacji (kolejność) w zawodzie	Symbol kwalifikacji z podstawy programowej	Nazwa kwalifikacji
<i>K1</i>	<i>MS.09</i>	<i>Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej</i>

3. Możliwości kształcenia w zawodzie

Od roku szkolnego 2017/2018 kształcenie w zawodzie **terapeuta zajęciowy** jest realizowane w klasach pierwszych szkoły policealnej o dwuletnim okresie nauczania. Kształcenie może być prowadzone w szkole dla młodzieży oraz w szkole dla dorosłych wyłącznie w formie stacjonarnej.

WYMAGANIA EGZAMINACYJNE Z PRZYKŁADAMI ZADAŃ

Kwalifikacja K1

MS.09 Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej

1. Przykłady zadań do części pisemnej egzaminu dla wybranych umiejętności z kwalifikacji *MS.09 Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej*

1.1. Nawiązanie kontaktu interpersonalnego

Umiejętność 1) określa sposoby komunikacji werbalnej i niewerbalnej, na przykład:

- określa sposoby komunikacji niewerbalnej;
- określa sposoby komunikacji werbalnej;
- określa warunki dobrej komunikacji interpersonalnej.

Przykładowe zadanie 1.

Komunikacja werbalna oparta jest na

- A. mimice.
- B. gestach.
- C. kontakcie wzrokowym.
- D. wypowiedzianych słowach.

Odpowiedź prawidłowa: **D.**

Umiejętność 4) rozpoznaje rodzaje barier i błędów w komunikowaniu się z podopiecznym, na przykład:

- rozpoznaje bariery w komunikacji interpersonalnej;
- rozpoznaje błędy w komunikacji interpersonalnej;
- wykorzystuje znajomość rodzajów barier i błędów w komunikowaniu się z podopiecznym w zajęciach terapeutycznych.

Przykładowe zadanie 2.

Barierę komunikacyjną w rozmowie z podopiecznym stanowi

- A. stosowanie krytyki.
- B. stosowanie parafrazy.
- C. utrzymywanie kontaktu wzrokowego.
- D. wczuwanie się w emocje podopiecznego.

Odpowiedź prawidłowa: **A.**

Umiejętność 5) przestrzega zasad asertywnego zachowania w kontaktach z podopiecznym, na przykład:

- stosuje zasady etyki zawodowej;
- przestrzega zasad asertywności w kontaktach z podopiecznym;
- wykorzystuje zasady asertywnego zachowania, słuchania w kontaktach z podopiecznym w trakcie treningów interpersonalnych.

Przykładowe zadanie 3.

Podopieczny przebywający w stacjonarnym oddziale psychiatrycznym prosi o pożyczenie 100 złotych. Wybierz odpowiedź, która w najwyższym stopniu charakteryzuje asertywność odpowiadającego.

- A. Nie, nie pożyczę Panu pieniędzy, bo nikomu nigdy nie pożyczam, ale chętnie pomogę Panu lepiej planować budżet.
- B. Nie mam pieniędzy na pożyczanie, sama wychowuję dwoje dzieci, mąż jest bezrobotny.
- C. Nie pożyczę pieniędzy, bo znów Pan zrobi niepotrzebne zakupy.
- D. Nie pożyczę pieniędzy, bo źle Pan planuje budżet miesięczny.

Odpowiedź prawidłowa: **A.**

1.2. Rozpoznawanie i diagnozowanie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych podopiecznego.

Umiejętność 1) uzyskuje informacje o podopiecznym na podstawie dokumentacji medycznej, wywiadu środowiskowego oraz innej dostępnej dokumentacji, na przykład:

- rozpoznaje i porządkuje dokumentację medyczną, psychologiczną, środowiskową, pedagogiczną i socjalną;
- wskazuje dokumentację niezbędną do uzyskania optymalnych informacji o podopiecznym;
- uzyskuje informacje przy pomocy analizy dokumentacji medycznej, wywiadu środowiskowego, innej dostępnej dokumentacji.

Przykładowe zadanie 4.

Które z wymienionych źródeł informacji pozwolą terapeutce poznać sytuację rodzinną podopiecznego?

- A. Zaświadczenie z ZUS.
- B. Wywiad środowiskowy.
- C. Dokumentacja medyczna.
- D. Zaświadczenie o dochodach.

Odpowiedź prawidłowa: **B.**

Umiejętność 6) określa hierarchię potrzeb podopiecznego, na przykład:

- określa rodzaje potrzeb podopiecznego;
- rozpoznaje hierarchię potrzeb podopiecznego;
- stosuje hierarchie potrzeb A. Masłowa w diagnozie terapeutycznej podopiecznego, grupy podopiecznych.

Przykładowe zadanie 5.

Która potrzeba znajduje się najwyżej w piramidzie potrzeb według A. Masłowa?

- A. Szacunku.
- B. Samorealizacji.
- C. Przynależności.
- D. Bezpieczeństwa.

Odpowiedź prawidłowa: **B.**

Umiejętność 11) motywuje podopiecznego do rozwijania zainteresowań w celu podwyższenia kompetencji społecznych, na przykład:

- określa sposoby motywowania podopiecznego w celu podwyższenia jego kompetencji społecznych;
- dobiera sposoby motywowania podopiecznego w celu podwyższenia jego kompetencji społecznych;
- motywuje podopiecznego do podejmowania działań samopomocowych w stosunku do innych i siebie samego.

Przykładowe zadanie 6.

24-letni uczestnik warsztatów terapii zajęciowej z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności intelektualnej, bardzo lubi robić zakupy. Na zajęcia przychodzi często zaniedbany. Wskaż optymalne treningi dla podopiecznego.

- A. Higieniczny, radzenia ze stresem.
- B. Budżetowy, higieniczny.
- C. Techniczny, higieniczny.
- D. Kulinarny, lekowy.

Odpowiedź prawidłowa: **B.**

1.3. Planowanie indywidualnej i grupowej terapii zajęciowej

Umiejętność 5) określa cele i zadania terapii zajęciowej, na przykład:

- określa cele terapii zajęciowej w zależności od typu niepełnosprawności podopiecznych;
- określa zadania terapii zajęciowej w zależności od typu niepełnosprawności podopiecznych;
- wykorzystuje cele i zadania terapii zajęciowej w opracowywaniu diagnozy indywidualnej i grupowej.

Przykładowe zadanie 7.

Zasadniczym celem terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie

- A. jest kompensacja deficytów biologicznych i rozwojowych.
- B. opanowanie podstawowych umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania społecznego.
- C. rozwój umiejętności planowania, komunikowania się i podejmowania decyzji.
- D. wzmacnianie i usprawnianie funkcji motorycznych.

Odpowiedź prawidłowa: **B.**

Umiejętność 6) dobiera formy, metody i techniki terapii zajęciowej, na przykład:

- dobiera formy, metody i techniki terapii zajęciowej uwzględniając stan psychofizyczny i społeczny podopiecznych;
- dobiera formy, metody i techniki terapii zajęciowej uwzględniając wiek, zainteresowania i rozwój procesów poznawczych podopiecznych;
- dobiera formy, metody i techniki terapii zajęciowej uwzględniając stan zdrowia podopiecznego, zasoby placówki terapeutycznej.

Przykładowe zadanie 8.

Terapeuta zajęciowy pracując z chorą na stwardnienie rozsiane, dla poprawienia funkcji motoryki małej powinien zastosować

- A. choreoterapię, zabawy z taśmą i piłką.
- B. ćwiczenia na równoważni, papieroplastykę.
- C. techniki relaksacyjne, muzykoterapię receptywną.
- D. ćwiczenia manipulacyjne, prace z użyciem mas plastycznych.

Odpowiedź prawidłowa: **D.**

Umiejętność 7) dobiera środki i pomoce dydaktyczne do realizacji planu terapii zajęciowej, na przykład:

- dobiera środki i pomoce dydaktyczne uwzględniając możliwości psychofizyczne podopiecznych;
- dobiera środki i pomoce dydaktyczne uwzględniając bezpieczeństwo podopiecznych;
- dobiera środki i pomoce dydaktyczne do założeń planu terapii zajęciowej.

Przykładowe zadanie 9.

Pracownia introligatorska do prowadzenia terapii zajęciowej powinna być wyposażona w

- A. duży stół, przybory krawieckie, maszyny do szycia, żurnale.
- B. stół, kuchenkę elektryczną, obcinarkę, tłoczkę do liter, kątownik.
- C. stoły, krzesła, sztalugi, instrumenty muzyczne, materiały malarskie.
- D. stół stolarski, narzędzia do obróbki drewna, szkło płaskie i wypukłe.

Odpowiedź prawidłowa: **B.**

1.4. Prowadzenie terapii zajęciowej różnymi metodami i technikami

Umiejętność 1) charakteryzuje metody aktywizujące stosowane w terapii zajęciowej, na przykład:

- określa, porządkuje i charakteryzuje metody aktywizujące mające zastosowanie w terapii zajęciowej;
- dobiera metody aktywizujące do zastosowania w terapii zajęciowej;
- wykorzystuje metody aktywizujące w pracy z pacjentem depresyjnym.

Przykładowe zadanie 10.

Aktywną muzykoterapię należy zaproponować podopiecznemu

- A. z halucynozą alkoholową.
- B. z padaczką muzykogenną.
- C. z ostrym stanem psychiatrycznym.
- D. z zaburzeniem koordynacji słuchowo-ruchowej.

Odpowiedź prawidłowa: **D.**

Umiejętność 7) wyjaśnia znaczenie kinezyterapii w procesie usprawniania, na przykład:

- określa pojęcie kinezyterapii;
- analizuje metody kinezyterapii w procesie usprawniania;
- stosuje metody kinezyterapii w pracy terapeuty zajęciowego.

Przykładowe zadanie 11.

Stosowanie ćwiczeń izometrycznych ma na celu

- A. przeciwdziałanie zanikom mięśniowym.
- B. ograniczenie zakresu ruchu w stawach.
- C. zapobieganie przykurczom stawowym.
- D. zmniejszenie obciążenia mięśni.

Odpowiedź prawidłowa: **A.**

Umiejętność 9) planuje wyposażenie pracowni terapii zajęciowej, na przykład:

- planuje wyposażenie pracowni terapii zajęciowej zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej i środowiska;
- planuje wyposażenie pracowni terapii zajęciowej uwzględniając rodzaj i możliwości placówki;
- dobiera wyposażenie pracowni terapii zajęciowej zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bhp, ppoż. i środowiska w zależności od jej przeznaczenia.

Przykładowe zadanie 12.

Planując wyposażenie pracowni wyrobów z drewna, metalu i skóry, należy uwzględnić w wykazie obowiązkowy zakup

- A. gaśnicy, instrukcji obsługi narzędzi elektrycznych.
- B. wiertarki elektrycznej i piły do metalu.
- C. odkurzacza i piły tarczowej.
- D. gaśnicy, kompletu dłut.

Odpowiedź prawidłowa: **A.**

1.5. Prowadzenie dokumentacji przez terapeutę zajęciowego

Umiejętność 1) charakteryzuje dokumentację prowadzoną przez terapeutę zajęciowego, na przykład:

- charakteryzuje rodzaje dokumentacji prowadzonej przez terapeutę zajęciowego w placówkach ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- prowadzi karty indywidualnego wsparcia podopiecznego;
- prowadzi dokumentację pracy terapeuty zajęciowego zgodnie z wytycznymi placówki, w której pracuje.

Przykładowe zadanie 13.

Dziennik dokumentujący pracę zespołu wspierająco-aktywizującego w środowiskowym domu samopomocy dla osób upośledzonych umysłowo powinien zawierać

- A. ewidencję obecności uczestników.
- B. opinie pedagoga specjalnego.
- C. plan ćwiczeń logopedycznych.
- D. opinie psychologa.

Odpowiedź prawidłowa: **A.**

Umiejętność 2) opracowuje kwestionariusze, arkusze, karty informacyjne oraz inne narzędzia do oceny efektów pracy z podopiecznym, na przykład:

- sporządza dokumentację do oceny pracy z podopiecznym w zależności od specyfiki placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- opracowuje narzędzia badawcze stosowane w procesie diagnozy terapeutycznej;
- stosuje narzędzia badawcze (obserwacja, wywiad, rozmowa ukierunkowana, analiza dokumentów i wytworów) w codziennej pracy.

Przykładowe zadanie 14.

Przeprowadzając wywiad przed przyjęciem do warsztatów terapii zajęciowej, w celu jak najpełniejszego poznania podopiecznego, terapeuta powinien zadawać głównie pytania

- A. projekcyjne.
- B. sugerujące.
- C. zamknięte.
- D. otwarte.

Odpowiedź prawidłowa: **D.**

Umiejętność 3) analizuje efekty uzyskane w pracy z podopiecznym, na przykład:

- analizuje efekty pracy z podopiecznym;
- ocenia efekty pracy z podopiecznym;
- dokonuje bieżącej analizy efektów pracy z podopiecznym;
- przeprowadza kompleksową ewaluację oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji dla każdego uczestnika warsztatu terapii zajęciowej.

Przykładowe zadanie 15.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, kompleksowa ocena realizacji indywidualnego programu rehabilitacji dla każdego uczestnika warsztatów powinna być dokonywana

- A. co 3 miesiące.
- B. co 6 miesięcy.
- C. jeden raz w roku.
- D. jeden raz na 3 lata.

Odpowiedź prawidłowa: **C.**

2. Przykład zadania do części praktycznej egzaminu dla wybranych umiejętności z kwalifikacji *MS.09 Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej*

43-letnia pani Joanna Solec od tygodnia jest uczestniczką środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Dziesięć lat temu zdiagnozowano u niej chorobę afektywną dwubiegunową.

Podopieczna mieszka samodzielnie, sporadycznie odwiedza ją siostra. Źródłem jej utrzymania jest renta chorobowa. Nieregularnie przyjmuje leki lub zmienia bez porozumienia z lekarzem ich dawkowanie. Stanowi to główną przyczynę pobytów w oddziale psychiatrycznym. Aktualnie ma obniżony nastrój, nie stwierdzono objawów psychotycznych. W ostatnim okresie rzadko opuszczała dom. Pani Joanna jest osobą zaniedbaną zewnątrznie, z wyraźną niedowagą. Pali około 30 papierosów dziennie, wypija duże ilości kawy. Jak sama twierdzi, posiłki spożywa nieregularnie. Nie lubi i nie umie gotować. W okresie zaostrzeń choroby (szczególnie w fazie maniakalnej) nawiązuje przypadkowe kontakty, jest uciążliwa dla rodziny i sąsiadów. Przejaskrawiony makijaż, dziwaczne stroje wzbudzają śmiech, powodują przykre komentarze. Z powodu pożyczania i niezwracania pieniędzy popada w częste konflikty z rodziną i sąsiadami. Kilkakrotnie miała odcinany dopływ prądu z powodu zalegania z opłatami.

Pani Joanna z wykształcenia jest polonistką. Jej pasją jest czytanie czasopism i prasy codziennej. Niejednokrotnie w ciągu miesiąca kupuje kilka książek. Interesuje ją praca na komputerze, ale w domu go nie posiada. W okresie studiów uprawiała piłkę siatkową, pracowała w samorządzie studenckim.

Lubi tańczyć, grać w szachy i podróżować. Chciałaby pojechać na turnus rehabilitacyjny.

Określ problemy podopiecznej.

Zaproponuj treningi umiejętności społecznych mogących pomóc w rozwiązaniu problemów. Opracuj miesięczny plan aktywizacji podopiecznej.

Zaplanuj wyposażenie pracowni organizacji czasu wolnego w środowiskowym domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Do opracowania zadania wykorzystaj formularze zawarte w Arkuszu Egzaminacyjnym.

Czas przeznaczony na wykonanie zadania wynosi 180 minut.

Ocenie podlegać będą 3 rezultaty:

- Rozpoznane problemy wraz z propozycją treningów umiejętności społecznych – tabela 1;
- Miesięczny plan aktywizacji podopiecznej środowiskowego domu samopomocy – tabela 2;
- Wyposażenie pracowni organizacji czasu wolnego w środowiskowym domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi wolnego – tabela 3.

Kryteria oceniania wykonania zadania praktycznego będą uwzględniać:

- poprawność identyfikacji problemów osoby podopiecznej;
- poprawność zaproponowanych rodzajów treningów umiejętności społecznych i częstotliwości ich prowadzenia;
- zgodność rodzajów aktywizacji z oczekiwanymi osiągnięciami;
- poprawność doboru celów, metod, form i częstotliwości prowadzenia rodzajów aktywizacji z potrzebami podopiecznej;
- poprawność doboru sposobów organizacji czasu wolnego;
- poprawność doboru środków realizacji zajęć do sposobu organizacji czasu wolnego.

Umiejętności sprawdzane zadaniem praktycznym:

2. Rozpoznawanie i diagnozowanie potrzeb bio–psycho–społecznych podopiecznego

- 5) diagnozuje stan funkcjonowania podopiecznego sferze fizycznej, psychicznej i społecznej;
- 7) sporządza listę problemów i potrzeb dotyczących podopiecznego
- 8) określa zasoby i możliwości podopiecznego;
- 11) motywuje podopiecznego do rozwijania zainteresowań w celu podwyższania kompetencji społecznych;

3. Planowanie indywidualnej i grupowej terapii zajęciowej

- 10) planuje przebieg treningów rozwijających aktywność społeczną podopiecznego;

4. Prowadzenie terapii zajęciowej różnymi metodami i technikami

- 1) charakteryzuje metody aktywizujące stosowane w terapii zajęciowej;
- 2) przestrzega zasad stosowania metod i technik w terapii zajęciowej;
- 3) dobiera i stosuje metody i techniki terapii zajęciowej do sytuacji bio–psycho–społecznej podopiecznego;
- 9) planuje wyposażenie pracowni terapii zajęciowej.

5. Prowadzenie dokumentacji przez terapeutę zajęciowego

- 2) opracowuje kwestionariusze, arkusze, karty informacyjne oraz inne narzędzia do oceny efektów pracy z podopiecznym;
- 4) stosuje techniki informatyczne w dokumentowaniu pracy terapeuty zajęciowego.

Inne zadania praktyczne z zakresu kwalifikacji *MS.09 Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej* mogą dotyczyć:

- konstruowania indywidualnych kart uczestnictwa w zajęciach terapeutycznych;
- konstruowania kwestionariusza do przeprowadzenia wywiadu z podopiecznym;
- opracowania scenariusza do zajęć z terapii zajęciowej;
- opracowania regulaminu pracowni terapii zajęciowej.

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE TERAPEUTA ZAJĘCIOWY 325907

1. CELE KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie terapeuta zajęciowy powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) nawiązywania i podtrzymywania kontaktu terapeutycznego z podopiecznym, jego rodziną, środowiskiem i zespołem aktywizująco-terapeutycznym przez terapeutę zajęciowego;
- 2) rozpoznawania i diagnozowania potrzeb bio-psycho-społecznych podopiecznego przez terapeutę zajęciowego;
- 3) planowania indywidualnego i grupowego programu działań terapeutycznych, uwzględniających diagnozę oraz możliwości, potrzeby i zainteresowania podopiecznego;
- 4) organizowania działań w zakresie terapii zajęciowej, w celu poprawy funkcjonowania fizycznego, psychicznego i społecznego podopiecznego oraz jego integracji społecznej i zawodowej;
- 5) dokumentowania, monitorowania i oceniania przebiegu procesu terapeutycznego.

2. EFEKTY KSZTAŁCENIA

Do wykonywania wyżej wymienionych zadań zawodowych jest niezbędne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, na które składają się:

1) Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów;

(BHP). Bezpieczeństwo i higiena pracy

Uczeń:

- 1) rozróżnia pojęcia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią;
- 2) rozróżnia zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce;
- 3) określa prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) przewiduje zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych;
- 5) określa zagrożenia związane z występowaniem szkodliwych czynników w środowisku pracy;
- 6) określa skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka;
- 7) organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
- 8) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych;
- 9) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosuje przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
- 10) udziela pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

(PDG). Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej

Uczeń:

- 1) stosuje pojęcia z obszaru funkcjonowania gospodarki rynkowej;
- 2) stosuje przepisy prawa pracy, przepisy prawa dotyczące ochrony danych osobowych oraz przepisy prawa podatkowego i prawa autorskiego;
- 3) stosuje przepisy prawa dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej;
- 4) rozróżnia przedsiębiorstwa i instytucje występujące w branży i powiązania między nimi;
- 5) analizuje działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży;
- 6) inicjuje wspólne przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży;
- 7) przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej;
- 8) prowadzi korespondencję związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 9) obsługuje urządzenia biurowe oraz stosuje programy komputerowe wspomagające prowadzenie działalności gospodarczej;
- 10) planuje i podejmuje działania marketingowe prowadzonej działalności gospodarczej;
- 11) planuje działania związane z wprowadzaniem innowacyjnych rozwiązań;
- 12) stosuje zasady normalizacji;
- 13) optymalizuje koszty i przychody prowadzonej działalności gospodarczej.

(JOZ). Język obcy ukierunkowany zawodowo

Uczeń:

- 1) posługuje się zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiających realizację zadań zawodowych;
- 2) interpretuje wypowiedzi dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych artykułowane powoli i wyraźnie, w standardowej odmianie języka;
- 3) analizuje i interpretuje krótkie teksty pisemne dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych;
- 4) formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy;
- 5) korzysta z obcojęzycznych źródeł informacji.

(KPS). Kompetencje personalne i społeczne

Uczeń:

- 1) przestrzega zasad kultury i etyki;
- 2) jest kreatywny i konsekwentny w realizacji zadań;
- 3) potrafi planować działania i zarządzać czasem;
- 4) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 5) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania;
- 6) jest otwarty na zmiany;
- 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem;
- 8) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe;
- 9) przestrzega tajemnicy zawodowej;
- 10) negocjuje warunki porozumień;
- 11) jest komunikatywny;
- 12) stosuje metody i techniki rozwiązywania problemów;
- 13) współpracuje w zespole.

2) Efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru medyczno-społecznego, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów PKZ(MS.a);

PKZ(MS.a) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodach: opiekun medyczny, terapeuta zajęciowy, ortoptystka, opiekunka dziecięca, technik masażysta, higienistka stomatologiczna, asystentka stomatologiczna, technik ortopeda, technik dentystyczny, protetyk słuchu, technik farmaceutyczny, technik sterylizacji medycznej, technik elektroradiolog, technik elektroniki i informatyki medycznej

Uczeń:

- 1) wyjaśnia ogólną budowę i funkcje organizmu człowieka;
- 2) charakteryzuje podstawowe pojęcia z zakresu zdrowia oraz promocji i profilaktyki zdrowia;
- 3) przestrzega zasad promocji zdrowia i zdrowego stylu życia;
- 4) wyjaśnia pojęcia z zakresu patologii, charakteryzuje objawy i przyczyny zaburzeń oraz zmian chorobowych;
- 5) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy;
- 6) charakteryzuje stany nagłego zagrożenia życia;
- 7) dokonuje oceny parametrów podstawowych funkcji życiowych;
- 8) udziela, zgodnie z kompetencjami zawodowymi, pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia;
- 9) rozróżnia sposoby postępowania w razie bezpośredniego kontaktu z materiałem biologicznie skażonym;
- 10) przestrzega zasad bezpieczeństwa związanych z materiałami biologicznie skażonymi;
- 11) przestrzega zasad aseptyki i antyseptyki;
- 12) komunikuje się z pacjentem, jego rodziną i grupą społeczną;
- 13) charakteryzuje prawne i etyczne uwarunkowania zawodu;
- 14) identyfikuje miejsce i rolę zawodu w ramach organizacji systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym i europejskim;
- 15) sporządza, prowadzi i archiwizuje dokumentację medyczną zgodnie z przepisami prawa;
- 16) stosuje przepisy prawa dotyczące realizacji zadań zawodowych;
- 17) współpracuje w zespole wielodyscyplinarnym zapewniającym ciągłość opieki nad pacjentem;
- 18) charakteryzuje organizację ochrony zdrowia w Polsce;
- 19) wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
- 20) określa źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych;
- 21) wyjaśnia specyfikę rynku usług medycznych;
- 22) przestrzega zasad etycznego postępowania w stosunku do pacjentów oraz współpracowników;
- 23) posługuje się językiem migowym (nie dotyczy zawodu technik masażysta nauczanego w technikum);
- 24) stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań.

3) Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie terapeuta zajęciowy:

MS.09. Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej

1. Nawiązywanie kontaktu interpersonalnego

Uczeń:

- 1) określa sposoby komunikacji werbalnej i niewerbalnej;
- 2) stosuje techniki aktywnego słuchania w kontaktach z podopiecznym;
- 3) dobiera sposoby udzielania informacji zwrotnych;
- 4) rozpoznaje rodzaje barier i błędów w komunikowaniu się z podopiecznym;
- 5) przestrzega zasad asertywnego zachowania w kontaktach z podopiecznym;
- 6) rozwiązuje sytuacje konfliktowe z zastosowaniem różnych metod;
- 7) prowadzi negocjacje w celu rozwiązania problemów podopiecznego;
- 8) komunikuje się z podopiecznym, jego rodziną i zespołem terapeutycznym.

2. Rozpoznawanie i diagnozowanie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych podopiecznego

Uczeń:

- 1) uzyskuje informacje o podopiecznym na podstawie dokumentacji medycznej, wywiadu środowiskowego oraz innej dostępnej dokumentacji;
- 2) przeprowadza wywiad z podopiecznym, jego rodziną, opiekunem prawnym oraz innymi osobami ważnymi dla podopiecznego;
- 3) prowadzi obserwację terapeutyczną podopiecznego;
- 4) rozpoznaje zaburzenia w zakresie procesów poznawczych występujące u podopiecznego;
- 5) diagnozuje stan funkcjonowania podopiecznego w sferze fizycznej, psychicznej i społecznej;
- 6) określa hierarchię potrzeb podopiecznego;
- 7) sporządza listę problemów i potrzeb podopiecznego;
- 8) określa zasoby i możliwości podopiecznego;
- 9) określa etapy diagnozy terapeutycznej podopiecznego;
- 10) formułuje diagnozę terapeutyczną podopiecznego;
- 11) motywuje podopiecznego do rozwijania zainteresowań w celu podwyższenia kompetencji społecznych.

3. Planowanie indywidualnej i grupowej terapii zajęciowej

Uczeń:

- 1) posługuje się terminologią z zakresu terapii zajęciowej;
- 2) określa cechy planu terapii zajęciowej;
- 3) sporządza indywidualny plan terapii zajęciowej dla podopiecznego na podstawie diagnozy;
- 4) stosuje zalecenia specjalistów w pracy z podopiecznym;
- 5) określa cele i zadania terapii zajęciowej;
- 6) dobiera formy, metody i techniki terapii zajęciowej;
- 7) dobiera środki i pomoce dydaktyczne do realizacji planu terapii zajęciowej;
- 8) opracowuje scenariusze do zajęć z zakresu terapii zajęciowej;
- 9) planuje etapy terapii zajęciowej;
- 10) planuje przebieg treningów rozwijających aktywność społeczną podopiecznego;
- 11) dobiera sposoby oceny efektów terapii zajęciowej prowadzonej z podopiecznym.

4. Prowadzenie terapii zajęciowej różnymi metodami i technikami

Uczeń:

- 1) charakteryzuje metody aktywizujące stosowane w terapii zajęciowej;
- 2) przestrzega zasad stosowania metod i technik w terapii zajęciowej;
- 3) dobiera i stosuje metody i techniki terapii zajęciowej adekwatne do sytuacji biologicznej, psychicznej i społecznej podopiecznego;
- 4) przestrzega zasad prowadzenia zajęć z zakresu indywidualnej i grupowej terapii zajęciowej;
- 5) dobiera sposoby motywowania podopiecznego do udziału w zajęciach;
- 6) prowadzi terapię zajęciową z zastosowaniem różnych metod i technik;
- 7) wyjaśnia znaczenie kinezyterapii w procesie usprawniania;
- 8) przestrzega zasad organizacji pracy terapeuty zajęciowego w pracowni terapeutycznej oraz w placówkach ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- 9) planuje wyposażenie pracowni terapii zajęciowej;
- 10) opracowuje regulamin pracowni terapeutycznej.

5. Prowadzenie dokumentacji przez terapeutę zajęciowego

Uczeń:

- 1) charakteryzuje dokumentację prowadzoną przez terapeutę zajęciowego;
- 2) opracowuje kwestionariusze, arkusze, karty informacyjne oraz inne narzędzia do oceny efektów pracy z podopiecznym;
- 3) analizuje efekty uzyskane w pracy z podopiecznym;
- 4) stosuje techniki informatyczne w dokumentowaniu pracy terapeuty zajęciowego;
- 5) dokumentuje działania z zakresu terapii zajęciowej;
- 6) modyfikuje i aktualizuje dokumentację prowadzoną przez terapeutę zajęciowego.

3. WARUNKI REALIZACJI KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie terapeuty zajęciowy powinna posiadać następujące pomieszczenia dydaktyczne:

- 1) pracownię arteterapii, wyposażoną w: materiały i przybory malarsko-plastyczne, materiały i przybory do malowania na szkle, rzeźbienia, wykonywania witraży, linorytów;
- 2) pracownię umiejętności interpersonalnych, wyposażoną w sprzęt audiowizualny, taki jak: telewizor, odtwarzacz DVD, odtwarzacz video, rzutnik pisma oraz pomoce dydaktyczne służące do kształtowania umiejętności praktycznych związanych z komunikacją werbalną i niewerbalną, rozwiązywaniem sytuacji problemowych, ćwiczeniem zachowań asertywnych i technik negocjacji;
- 3) pracownię higieny osobistej, wyposażoną w sprzęt przystosowany dla osób niepełnosprawnych, sprzęt niezbędny do utrzymania higieny ciała oraz sprzęt pomocniczy służący do rozwijania umiejętności praktycznych związanych z utrzymaniem czystości ciała;
- 4) pracownię rękodzielniczo-krawiecką, wyposażoną w: zestaw narzędzi i przyborów krawieckich i dziewiarskich, podręczniki kroju i szycia, podręczniki dziewiarstwa i haftu, żurnale; stanowiska: kroju, szycia, prasowania, haftowania, tkania, wykonywania makramy, dziewiarstwa ręcznego;
- 5) pracownię gospodarstwa domowego i kulinarną, wyposażoną w: sprzęt typowy dla kuchni domowej oraz wyposażenie ułatwiające osobom niepełnosprawnym przygotowywanie posiłków, plansze zawierające skład poszczególnych produktów spożywczych, książki kucharskie, sprzęt gospodarstwa domowego, służące do rozwijania umiejętności praktycznych związanych z racjonalnym gospodarowaniem własnym budżetem oraz przygotowywaniem posiłków i czynnościami dnia codziennego;

- 6) pracownię organizacji czasu wolnego, wyposażoną w: sprzęt audiowizualny, taki jak: telewizor, odtwarzacz DVD, odtwarzacz video, rzutnik pisma; instrumenty muzyczne i zestaw płyt CD, DVD, kaset magnetofonowych, kaset video, sprzęt sportowy, sprzęt turystyczny, biblioteczkę, komputer, służące do rozwijania umiejętności praktycznych związanych ze spędzaniem czasu wolnego.

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie terapeuta zajęciowy może zapewnić następujące pomieszczenia dydaktyczne, w których będą realizowane zajęcia fakultatywne:

- 1) pracownię introligatorską, wyposażoną w: zestaw narzędzi introligatorskich, zestaw materiałów i surowców niezbędnych do wykonywania prac introligatorskich;
- 2) pracownię wikliniarską, w której powinny być zorganizowane stanowiska: stanowisko do obróbki wstępnej wikliny, stanowisko wikliniarskie, wyposażone w: wannę do moczenia wikliny, narzędzia do obróbki i kształtowania wikliny, wzory wyrobów z wikliny;
- 3) pracownię ceramiczną, wyposażoną w: stanowisko do przygotowywania gliny, stanowisko garncarskie, stanowisko szklwienia, piecownia, koło garncarskie, formy odlewnicze, glinę, farby do szklwienia, narzędzia do obróbki gliny, naczynia do moczenia gliny, piec ceramiczny;
- 4) pracownię wyrobów z drewna, metalu i skóry, wyposażoną w: stanowisko do obróbki ręcznej drewna, stanowisko do obróbki mechanicznej drewna, stanowisko wyrobów z metalu, stanowisko wyrobów ze skóry, zestaw narzędzi do obróbki drewna, materiały do wytwarzania wyrobów z drewna, metalu i skóry.

Kształcenie praktyczne może odbywać się w: podmiotach leczniczych i jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz innych podmiotach stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia absolwentów szkół kształcących w zawodzie.

Szkoła organizuje praktyki zawodowe w podmiocie zapewniającym rzeczywiste warunki pracy właściwe dla nauczanego zawodu w wymiarze 4 tygodni (160 godzin).

4. MINIMALNA LICZBA GODZIN KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO¹⁾

Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów oraz efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru medyczno-społecznego, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów	430 godz.
<i>MS.09. Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej</i>	950 godz.

¹⁾ W szkole liczbę godzin kształcenia zawodowego należy dostosować do wymiaru godzin określonego w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, przewidzianego dla kształcenia zawodowego w danym typie szkoły, zachowując, z wyjątkiem szkoły policealnej dla dorosłych, minimalną liczbę godzin wskazanych w tabeli odpowiednio dla efektów kształcenia: wspólnych dla wszystkich zawodów i wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia, stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów oraz właściwych dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie.